

Remissvar
Arbetsmiljöverket
Box 9082
171 09 Solna

Sollentuna 2020-12-15

Remissyttrande över Arbetsmiljöverkets remiss om ny regelstruktur för Arbetsmiljöverkets föreskrifter

Diarienummer: 2019/072424
Handläggare: Chefsjurist Ulf Stenberg

Remissyttrande

Villaägarnas Riksförbund, VILLAÄGARNA, har beretts tillfälle att yttra sig över angivna förslag och har följande synpunkter.

Syftet med reglerna på arbetsmiljöområdet är att undvika ohälsa och olyckor, möjliggörande av personlig och yrkesmässig utveckling samt att produkter ska vara säkra att använda. Arbetsmiljöverkets regler består av föreskrifter och allmänna råd.

Arbetsmiljöreglerna i landet utgörs främst av arbetsmiljölagen, arbetsmiljöförordningen och Arbetsmiljöverkets regler. EU-direktiv förs in i såväl arbetsmiljölagen som Arbetsmiljöverkets regler. Härutöver finns EU-förordningar. De tillämpas direkt och inkorporeras inte i svenska regler.

Arbetsmiljöverket har nu sett över samtliga sina föreskrifter och sorterat in dem i en ny regelstruktur. Vissa förändrade regler har också föreslagits. Tanken med den nya regelstrukturen är att den ska bli mera lättbegriplig. Likaså har man eftersträvat att vara tydligare, att det ska framstå som klarare vem som har visst ansvar. När de nya reglerna börjar gälla, sannolikt någon gång år 2022, kommer AFS 1999:3, som är de föreskrifter vilka främst berör småhusägare, att upphöra att gälla.

Arbetsmiljöverkets regler gäller alltid oavsett vem som är kund till en byggfirma, när arbeten utförs yrkesmässigt och mot ersättning. Det innebär att oberoende om ett fastighetsbolag äger ett hus eller en privatperson, gäller samma regler om t.ex. en golvläggare byter golv i husen.

När en privatperson köper bygg- och hantverkstjänster som en total- eller generalentreprenör gäller särskilda regler enligt konsumenttjänstlagen. Har man inte kommit överens om annat, övertas byggherrens (privatpersonens) arbetsmiljöansvar automatiskt av den byggfirma som utför arbetet. Samma sak gäller oavsett om det gäller att måla om i köket eller att bygga en hel villa. Skulle entreprenaden vara delad, kvarstår dock arbetsmiljöansvaret för privatpersonen.

När entreprenaden är delad har beställaren kvar arbetsmiljöansvaret, även om överenskommelse har tecknats om att överlåta detsamma. Orsaken är att en byggfirma vid en delad entreprenad inte har självständigt ansvar för utförandet, vilket är erforderligt för att arbetsmiljöansvaret ska kunna tas över.

Arbetsmiljöansvaret ska enligt Arbetsmiljöverkets nya förslag fördelas precis som idag. Det föreslås däremot att en privatperson som låter utföra ett byggnadsarbete eller anläggningsarbete där konsumenttjänstlagen ska tillämpas, i enlighet med 3 kap. 7 c § andra stycket arbetsmiljölagen, ska klargöra följande för byggfirman innan arbetet påbörjas.

- Om byggfirman är självständig att styra över byggprojektet, eller om byggprojektet är delat på flera byggfirmor (delad entreprenad), och
- Om entreprenaden är delad, klargöra för de inblandade byggfirmorna att privatpersonen har kvar byggherreansvaret.

Likaså föreslås ett allmänt råd som innebär att privatpersoner bör tänka på att om entreprenaden är delad på flera olika byggfirmor, ligger byggherrens arbetsmiljöuppgifter alltid kvar på privatpersonen, som då har att följa arbetsmiljöbestämmelserna för byggherrar. Det omnämns vara lämpligt att dokumentera vilket ansvarsförhållande som gäller i arbetsmiljöplanen.

Villaägarnas synpunkter

Grundproblemet med såväl nuvarande som föreslagen ordning är att privatpersoner i allmänhet inte har några som helst kunskaper kring delade entreprenader, eller entreprenader överhuvudtaget för den skull. Inte heller kring arbetsmiljöansvar. De vet inte hur olika byggarbeten ska utföras eller hur olika hantverksyrken lämpligen bedrivs på ett ur arbetsmiljösynpunkt säkert sätt. I praktiken lär därför privatpersoners arbetsmiljöansvar vid delade entreprenader inte spela någon större roll för hur säkert arbetet bedrivs, då de ändå inte har kunskap om vad arbetsmiljöansvar innebär, än mindre hur de ska agera för att säkra arbetsmiljön. Det ansvar som åläggs dem i arbetsmiljöhänseende är för svårbegripligt och är därför inget som de tar till sig. Vad privatpersoner har i åtanke när de anlitar byggfirmor, är att de vill få köket eller badrummet renoverat. De saknar dock kunskaper för att kunna ta initiativ till att avhjälpa eventuella säkerhetsbrister vid byggarbetenas utförande. Privatpersoner tänker på ungefär samma sätt när de anlitar byggfirmor, som när de åker tåg eller flygplan. Håller tummarna för att bolagen som har anlitats – oavsett om det gäller hantverkstjänster eller persontransporter - vet vad de gör.

Villaägarna anser att det vore lämpligt att - när privatpersoner anlitar byggfirmor - vända på arbetsmiljöansvaret. Det är bättre att låta byggfirmorna stå arbetsmiljöansvaret, för sina delar av en delad entreprenad istället för privatpersonen som har anlitat dem. Det är ju byggfirmorna, som har kunskapen om hur arbetena ska kunna bedrivas på ett säkert sätt. I den mån ansvarsområdena överlappar varandra vid en delad entreprenad, får ansvaret delas mellan byggfirmorna. Förvisso kan det innebära svårigheter att avgöra vems ansvaret kan vara i vissa fall, men det är bättre om man vill förbättra säkerheten ur arbetsmiljöhänseende. Låter man arbetsmiljöansvaret vid delade entreprenader ligga kvar på privatpersoner som idag, innebär det förvisso en enkel fördelning av ansvar, men ingen förbättring av arbetsmiljösituationen.

VILLAÄGARNAS RIKSFÖRBUND

Kenneth Kanckos

T.f. förbundsdirektör